

Skildring av Läckö slott

Återutgivning av text från 1884

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Skildring

av Läckö slott

– Återutgivning av text från 1884

av Erik Oscar von Knorring

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-416-3

Copyright © 2017 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du en kort beskrivning av Läckö slott.

Det här är ett av Sveriges vackraste slott, och det ligger mycket vackert vid Vänerns stränder.

Du får veta mer om hur slottet byggdes, dess många kända och rika ägare och en beskrivning av hur det såg ut när texten skrevs i slutet av 1800-talet.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok" med rubriken "Leckö slott". Texten publicerades under signaturen "O. v. K." (1822–1891).

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Skildring av Läckö slott år 1884

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok" med rubriken "Leckö slott". Texten publicerades under signaturen "O. v. K." (1822–1891).

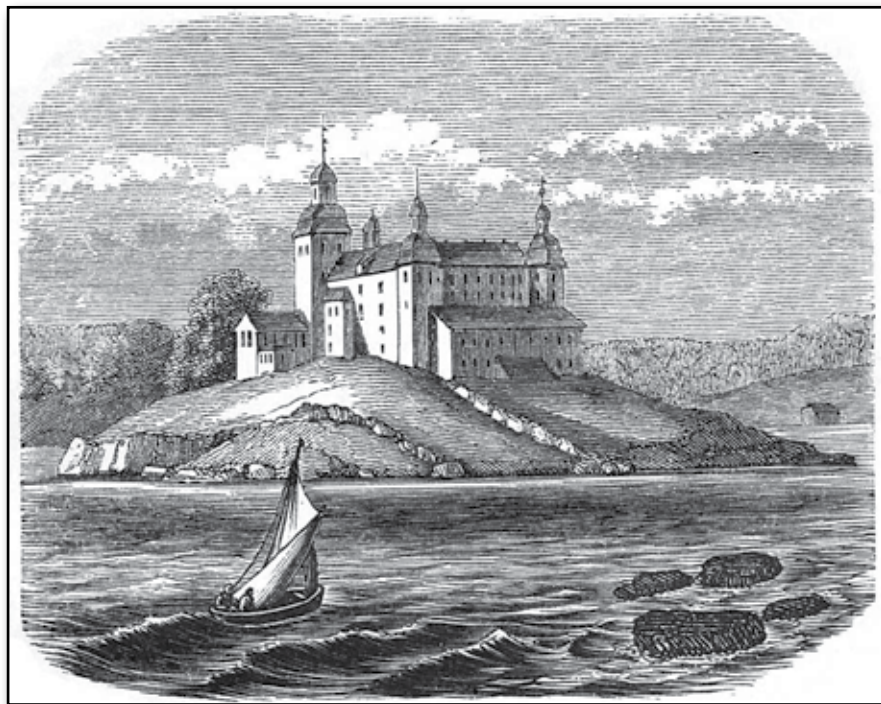
Leckö slott ligger ytterst i nordost på Kållandsö, midt emot Hellekis, invid en stor vik af Venern, benämd Kinneviken. Beläget på ett berg, synes det på långt afstånd åt alla håll. Ställets anor äro mycket gamla, ty redan år 1095 skall på den lilla klipp-ön en skans blifvit anlagd; men det första »fasta hus» anlades der af Skarabiskopen Brynolf I Algotsson, och torde åtminstone en del af det södra tornet vara från hans tid. Nederst vid sjökanten finnes ock qvar från den tid då Leckö slott började byggas en underjordisk gång sprängd i berget, der den går under slottet och leder till en brunn af 200 fots djup, hvarifrån vattnet genom pumpverk blifvit uppfodradt till slottet.

Biskop Brynolf III Gerlacksson († 1505) skall hafva låtit förbättra och utvidga Leckö slott, hvilket sedermera, år 1600, gafs af ständerna i förläning åt Hertig Johan af Östergötland. Dess storhetstid är dock närmast förbunden med namnet De la Gardie. Redan generalfältmar-

skalken, grefve Jacob Pontusson De la Gardie, gift med den sköna och snillrika Ebba Brahe, prydde i dubbel bemärkelse detta slott, hvars glansperiod inföll sedan det tillfallit deras son, riksdrotset grefve Magnus Gabriel De la Gardie, gift med konung Carl X Gustaf's syster och död 1686. Han fulländade de byggnader, af hvilka slottet nu består; han byggde de två åttkantiga tornen, lät uppföra flyglar, der vallen för fältstyckena var, samt de två norra tornen och köksflygeln. Den lilla slottskyrkan är ock hans verk.

Reduceradt 1683 till kronan, blef Leckö sedan, dels utarrenderadt, dels bortförlänadt, till, bland andra, riksrådet C. G. Tessin 1766—70. Slutligen gafs det af 1810 års riksdag i förläning på 50 år åt segraren vid Sijkajokki, generallöjtnanten grefve *Carl Johan Adlercreutz*. För närvarande arrenderas den närbelägna kungsgården, som äfven infattades i förläningen till Adlercreutz, af öfversten grefve Axel Rudensköld; men sjelfva slottet och trädgårdarne innehafvas af staten och står under landshöfding-embetets i länet samt öfverintendents-embetets vård. Leckö har på vestra sidan en hamn, kallad Kungshamn eller Galejeviken på östra sidan sköljes bergets fot af den s. k. Stallviken. Dessa vikar äro förenade genom en i berget sprängd graf, hvilken fordom vid högt vatten fyldes, så att slottet då låg på en särskild ö med sin vindbrygga. Grafven är nu torr och vindbryggan utbytt mot en träbro. Öfver denna leder vägen upp till den yttersta slottsporten, öfver ett näs, som, med sina terrasser och gamla murar, sina lönnar och askar och med Venerns klara vatten på två sidor, bildar en utmärkt förgrund för entréen till det urgamla slottet, som thronar der så vördnadsbjudande på den grönskande klipp-ön.

O. v. K.

Läckö slott.

Viktiga ord och personer

Adlercreutz, Carl Johan.

[1757–1815] Svensk greve och general. Var en hyllad krigshjälte och kunde därför med sex andra personer gripa kung Gustav IV Adolf 1809 och fick honom också avsatt.

Algotsson, Brynolf.

[1248–1317] Svensk biskop i Skara från 1278 tills sin död år 1317. Skapade några av de första kyrkliga reglerna i svenska kyrkan och blev också hyllad som ett lokalt helgon. Lät bygga borgen Lekkia, i dag känd som Läckö slott.

Brahe, Ebba.

[1596–1674] Svensk grevinna. Var hovfröken och blev förälskad i blivande kung Gustav II Adolf men de fick inte gifta sig för änkedrottning Kristina. Ebba blev senare gift med Jacob De la Gardie med vilken hon fick 14 barn.

Fot.

Längdmått. En fot motsvarar 29,6 cm.

De la Gardie, Jakob Pontusson.

[1583–1652] Svensk greve och fältherre. Var en mycket fram-

gångsrik fältherre som bland annat erövrade Moskva och flera ryska befästningar. Lät bygga slotten Makalös och Ulriksdal. Har gett namn åt den finska staden Jakobstad.

De la Gardie, Magnus Gabriel.

[1622–1686] Svensk greve, riksdrots och riksmarskalk. Vann (och förlorade) stora rikedomar tack vare bra (och dåliga) kontakter med drottning Kristina och Karl X Gustav. Var en av landets största jordägare och byggde bland annat Läckö slott, Jakobsdals slott, Venngarns slott och Mariedals slott. Ligger begravd i Varnhems klosterkyrka.

Gerlacksson, Brynolf III.

[död 1505) Brynolf var biskop i Skara mellan åren 1478 och 1505. Hans namn stavas ibland också Brynjolf Gerlakson.

Hertig Johan av Östergötland.

[1589–1618] Svensk prins samt hertig av Finland, Åland och Östergötland. Lät bygga gården Motala hus och slottet Johannisborg.

Karl X Gustaf.

[1622–1660] Karl var svensk kung från 1654. Är mest känd för tåget över Stora Bält som gjorde att Bohuslän och Skåne blev svenska. Var gift med Hedvid Eleonora. Karl avled efter en kort tids sjukdom. Hans namn skrivs i dag Karl X Gustav.

O. v. K.

[1822–1891] Pseudonym för Erik Oscar von Knorring. Yrkesmilitär från 1840 vid bland annat Fältjägarekåren. Skrev senare

under sin karriär flera militära läroböcker och var en flitig skribent i olika tidskrifter under signaturen "O. v. K."

Slaget vid Siikajoki.

Ett slag under finska kriget som ägde rum den 18 april 1808 mellan svenska och ryska trupper. Båda sidorna hade ca 2 200 man, slaget slutade med en viktig svensk seger.

Tessin, Carl Gustaf.

[1695–1770] Svensk riddare, greve, politiker och diplomat. Ansvarade för bygget av Stockholms slott. Är mest känd för sin stora konstsamling som i dag går att se på Nationalmuseet.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Här kan du söka bland e-böcker från flera olika förlag om en rad olika ämnen, bland annat historia och arkeologi.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)